

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน-ไทย-อังกฤษ) (9)

วิลาวัณย์ จิงประเสริฐ*

ทัศนีย์ ฮาซาโนน*

เย็นจิตร เตชะดำรงสิน*

หมวด 8

湿易阻遏气机 (shī yì zǔ è qì jī) : 湿邪易留滞于经络、脏腑，使气机升降失常，经络气血不畅的致病特性。

ชื่ออู่เอ้อจี้ : ความชื้นมักขัดขวางการขับเคลื่อนของชี มักสะสมอยู่ตามเส้นลมปราณ และอวัยวะต่าง ๆ ทำให้การขับเคลื่อนของชีในทิศขึ้นและลงผิดปกติ เส้นลมปราณและเลือดลมเดินไม่สะดวก

dampness hampering qi movement : the pathogenic characteristics of the dampness pathogen in easily-stagnating at meridian-collateral and viscera which cause the disorder of ascending-descending of qi-movement and the stagnation of meridian-collateral qi-blood.

失音 (shī yīn) : 声音严重嘶哑，完全不能发声的表现。

ชื่ออิน : เสียงไม่มี เป็นอาการที่เสียงแหบรุนแรง ไม่สามารถเปล่งเสียงออกได้

loss of voice : serious hoarseness of the voice or total failure of voice.

湿淫证 (shī yín zhèng) : 感受湿邪，或体内水湿停留，表现以身体困重、肢体酸痛、腹胀腹泻、苔腻脉濡等为主的证候。

ชื่ออินเจิง : กลุ่มอาการความชื้นภายนอก กลุ่มอาการที่เกิดจากความชื้นจากภายนอกมากระทบ หรือเกิดจากภายใน

ร่างกายมีน้ำหรือความชื้นสะสม อาการแสดงคือ รู้สึกตัวหนัก ปวดเมื่อยตามร่างกายและแขนขา ท้องอืด ท้องเสีย ฝ้าลิ้นเหนียว ชีพจลลยแต่อ่อนแรง

dampness syndrome/pattern : a pattern due either to invasion of external dampness pathogen or to internal fluid retention, usually manifested by heavy cumbersome body, sore extremities, abdominal distention, diarrhea, slimy tongue coating, and soggy pulse.

湿浊内生 (shī zhuó nèi shēng) : 脾失健运，津液输布障碍，水液停滞的病机变化。

ชื่อจั่วเนย์เซิง : ความชื้นขุ่นก่อตัวจากภายใน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากม้ามสูญเสียหน้าที่ในการสร้างและลำเลียง ทำให้การลำเลียงสารน้ำติดขัด เกิดน้ำคั่งค้างขึ้น

Endogenous turbid dampness formation : the pathological change of the water-fluid retention due to the devitalization of the spleen failing to distribute fluid-humor.

实 (shí) : 指邪气盛，以邪气盛为矛盾主要方面的病机变化。

ชื่อ : เกิน หรือมากเกินไป หรือแกร่ง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคด้านความล้นป้นตรงข้ามที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน โดยมีเสียที่สูงเป็นหลัก

excess : refers to the excessive pathogenic qi and the pathological change which regards the excessive

*กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

pathogenic *qi* as the principal contradiction.

实灸灸 (shí àn jiǔ) : 先在施灸部位垫上数层布或纸, 然后将艾条的一端点燃, 趁热按到施灸部位上, 使热力透达深部的灸法。

สืออันจิว : การรมยาแบบกด เทคนิคการรมยาแบบหนึ่ง โดยการใช้ผ้าหรือกระดาษซ้อนกันหลายชั้น วางบนจุดที่จะรมยา จากนั้นจุดแท่งโถงกดลงบนผ้าหรือกระดาษที่วางคั่นไว้ ให้ความร้อนลงไปสู่จุดที่ใช้รมยา

pressing moxibustion : moxibustion performed by placing several layers of cloth or paper on the treated site, igniting one end of the moxa stick, and then pressing it on the treated site to make the heat go deeper.

十八反 (shí bā fǎn) : 古代文献中以“十八反歌诀”为基础记载的十八种药物的配伍禁忌。

สือปาฝั่น : กลุ่มยา 18 ชนิดที่ห้ามใช้ร่วมกัน เพราะจะทำให้เกิดการล้าสรวรพคุณของตัวยา ได้แก่ 1. กันเฉ่า (甘草) ห้ามใช้ร่วมกับ ตำจี้ (大戟) กันล้วย (甘遂) เหียนฮวา (芫花) และไห่เจ้า (海藻 สาหร่ายทะเล) 2. อุโหว (乌头) ห้ามใช้ร่วมกับ บั้นเซี่ย (半夏 โหระพาขาว) กวาโหลว (瓜蒌) เปี้ยหมู่ (贝母) ไปเลี่ยน (白敛) และไปจี (白及) 3. หลีหลู (藜芦) ห้ามใช้ร่วมกับ เหวินเซิน (人參 โสมคน) ซาเซิน (沙参) ตันเซิน (丹参) เสวียนเซิน (玄参) ซื่อซิน (细辛) และเสาเย่า (芍药) ซึ่งมีทั้งไปเส้า (白芍) และชือเส้า (赤芍)]

eighteen clashes : a kind of incompatibility of Chinese medicine in prescription that is believed to give rise to serious side effects if the eighteen Chinese medicines are given in combination.

实而不满 (shí ér bù mǎn) : 概括六腑受盛和传化水谷, 应虚实交替的生理特点。

สือเอ๋อริ้วหมาน : มีมากแต่ไม่เต็ม เป็นการกล่าวโดยรวมของอวัยวะทั้ง 6 ซึ่งทำหน้าที่รับและแปรสภาพลำเลียงอาหารและน้ำ มีลักษณะเด่นทางสรีระคือ ต้องมีว่างและเต็มสลับกัน

excess without fullness : summarizing six bowels functioning receiving and transporting water-grain characterized by deficiency-excess alternating.

十二经脉 (shí èr jīng mài) : 人体十二条经脉的总称, 分别是手足三阴经、三阳经, 是经络系统的主体, 又称为正经。

สือเอ๋อจิงมาย : 12 เส้นลมปราณ 12 เส้นลมปราณหลัก ประกอบด้วย 3 เส้นลมปราณอินของมือ 3 เส้นลมปราณ

อินของเท้า 3 เส้นลมปราณหยางของมือ และ 3 เส้นลมปราณหยางของเท้า ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของระบบเส้นลมปราณ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เส้นลมปราณสามัญ”

twelve meridians : the general name of twelve meridians in the body. They are three *yin* meridians of hand, three *yin* meridians of foot, three *yang* meridians of hand and three *yang* meridians of foot. They are the main part of the meridians system, also named as regular meridians.

时方 (shí fāng) : 汉代张仲景之后医家所创制的方剂, 与经方相对而言。

สือฟาง : ตำรับยาที่ถูกบันทึกไว้โดยแพทย์หลังสมัยของจางจิ้งจิง สมัยราชวงศ์ฮั่น โดยตำรับยาดังกล่าวตรงข้ามกับสูตรตำรับของจิงฟาง

non-classical formula : formulas prescribed by the doctors after Zhang Zhongjing's period (Han Dynasty), compared to the classical formula.

实兼虚 (shí jiān xū) : 以邪实为主, 又兼有正气不足的病机变化。

สือเจียนซูวี : เกินควบพร้อม กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่มีเสียที่สูงเป็นหลัก แล้วมีเจ็งที่ไม่พอร่วมด้วย

excess with deficiency complication : the pathological change of regarding excess as the main part and being combined with the deficient healthy-*qi*.

十九畏 (shí jiǔ wèi) : 古代文献中以“十九畏歌诀”为基础记载的十九种药物的配伍禁忌。

สือจิวเว่ย : กลุ่มยา 19 ชนิด เมื่อใช้ร่วมกันแล้วจะลดพิษหรือผลข้างเคียงของตัวยาได้ ได้แก่ 1. หลิวหวง (硫黄 กำมะถัน) กับ ผอเซี่ยว (朴硝) 2. ลุยอิน (水银 ปรัต) กับ ผีเซียง (砒霜 สารหนู) 3. หลังกู่ (狼毒) กับ มีถอเจิง (密陀僧) 4. ปาโต้ว (巴豆 สลัด) กับ เซียนหนิว (牵牛) 5. ดิงเซียง (丁香 กานพลู) กับ ยุหวิจิ้น (郁金 ว่านนางคำ) 6. ซวนอู (川乌 โหระพาเดี่ยวโก) และ เล่าอู (草乌) กับ ซื่อเจี่ยว (犀角 นอแรด) 7. หย่าเซี่ยว (牙硝 ดินประสิว) กับ ซานหลิง (三棱) 8. กวนก้วย 官桂 (ปัจจุบันเรียกไว้ก้วย 肉桂 อบเชยจีน) กับ สือจื่อ (石脂) 9. เหวินเซิน (人參 โสมคน) กับ อู่หลิงจื่อ (五灵脂)]

Nineteen incompatibilities : the incompatibility between two Chinese medicines recorded in the ancient medical works.

实脉 (shí mài) : 浮、中、沉按之充实有力的脉象, 亦为有力脉的总称。

สื่อมาย : ชีพจรแกร่ง คำเรียกโดยรวมของชีพจรที่เต้นแรง ลักษณะชีพจรเมื่อสัมผัสจะรู้สึกถึงความแน่นและมีความแรงไม่ว่าในตำแหน่งลอย กลาง หรือจม

replete pulse : a general term for forceful pulses featured by the strong sensation on superficial, middle and deep pressure.

十四经穴 (shí sì jīng xué) : 分布于十二经脉、任脉和督脉十四条经脉上的腧穴，是腧穴的主要部分。

สื่อซื่อจิงเซวี่ : จุดฝังเข็มบน 14 เส้นลมปราณ จุดฝังเข็มในระบบที่มีตำแหน่งกระจายอยู่ตาม 12 เส้นลมปราณสามัญ เส้นลมปราณเริน และเส้นลมปราณตู่

acupoints of the fourteen meridians : acupuncture points located on the twelve regular meridians, governing vessel (GV) and conception vessel (CV), and being the major component of acupoints.

十五络穴 (shí wǔ luò xué) : 十五络脉从本经别出处的穴位，有沟通表里两经气血或者躯体前后气血的作用。

สื่ออู่ลั่วเซวี่ : 15 จุดลั่ว จุดฝังเข็มที่ 15 เส้นลั่วแยกออกมาจากเส้นลมปราณ เพื่อเชื่อมสัมพันธ์และเลือดของเส้นลมปราณนอก-ใน และลำตัวส่วนหน้าและหลัง

fifteen luo-connecting points : acupoints, where the 15 collateral vessels branch from the meridians, communicate *qi* and blood of exterior-interior related meridians or the anterior and posterior.

实验针灸学 (shí yàn zhēn jiǔ xué) : 在中西医学科学理论指导下，应用现代科学技术和实验方法，研究针灸学基础理论、刺灸效应和机理，探索针灸对人体生命活动影响规律的一门针灸学科。

สื่อเอียนเจินจิวเสวี่ : ศาสตร์ของการทดลองการฝังเข็มและรมยา สาขาการฝังเข็มที่วิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานของการฝังเข็มและรมยา ฤทธิ์และกลไกการออกฤทธิ์ของการฝังเข็มและรมยา และสำรวจถึงอิทธิพลของการฝังเข็มต่อปฏิกิริยาต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ ทั้งนี้อาศัยทฤษฎีการแพทย์แผนจีนและการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิธีการทดลองสมัยใหม่

science of experimental acupuncture : an acupuncture discipline that researches the basic theories of acupuncture and moxibustion, action and mechanism of needling and moxibustion, and explores the influence of acupuncture to the vital activity of the human body. This is done with the theoretical guidance of Chinese and western medicine using the application of modern science, technology and experimental methods.

实者泻之 (shí zhě xiè zhī) : 针对实证，采用攻邪

方药进行治疗的原则。

สื่อเจ้อเซวี่จื่อ : เกินให้ระบาย เป็นหลักการรักษากลุ่มอาการเกินโดยการให้ตำรายาจัดเสีย

treat excess by purgation : the treating principle to treat the excess with purgative or reductive herbs and formulas.

实证 (shí zhèng) : 感受外邪，或体内病理产物蓄积，或脏腑功能失调，表现为有余、亢盛、停聚特性的各种证候。

สื่อเจิ้ง : กลุ่มอาการแกร่ง กลุ่มอาการที่เกิดจากได้รับช็อกโรคจากภายนอก หรือมีของเสียสะสมจนเกิดพยาธิสภาพภายในร่างกาย หรือสมรรถภาพการทำงานของอวัยวะภายในเสียสมดุล ทำให้เกิดอาการแสดงต่าง ๆ ในลักษณะเกิน ทำงานมากเกินไป หรือมีสิ่งตกค้าง

excess syndrome/pattern : a variety of patterns due to invasion of external pathogens, accumulation of internal pathological products, or dysfunction of the viscera and bowels, characterized by excess, hyperfunction and retention.

食滞胃肠证 (shí zhǐ wèi cháng zhèng) : 饮食停积，不能腐熟，表现以脘腹胀满、疼痛，厌食、呕吐酸腐、泻下秽臭、苔厚腻脉滑等为主的证候。

สื่อจื่อเว่ยฉางเจิ้ง : กลุ่มอาการอาหารคั่งค้างในกระเพาะอาหารและลำไส้ กลุ่มอาการที่เกิดจากอาหารคั่งค้างไม่ย่อย อาการแสดงคือ ท้องอืดแน่นและเจ็บที่ใต้ลิ้นปี่ เมื่ออาหารเรอเหม็นเปรี้ยว ถ่ายอุจจาระเป็นอาหารที่ไม่ย่อย ผาลิ้นหนาเหนียว ชีพจรลื่น

food retention in the stomach and intestine syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when food retention makes stomach fail to digest, usually manifested by epigastric distention and pain, anorexia, sour and rancid vomiting, stinking diarrhea, thick greasy tongue coating, and slippery pulse.

使药 (shǐ yào) : 包括调和药、引经药。方剂中具有调和诸药作用，或引导方中诸药直达病所的药物的统称。

สื่อเย่า : ตัวยานำพา ชื่อรวมของตัวยาที่ทำหน้าที่ปรับตัวยานำพาให้เข้ากัน และตัวยาที่ทำหน้าที่นำพาตัวยาอื่น ๆ ในตำรับให้ไปยังบริเวณที่ต้องการรักษา

courier medicinal : including harmonizing medicinal and meridian-guiding medicinal. It is a general term for the ingredient that harmonizes all the medicinals in a formula and directs medicinals' action to the affected site.

嗜睡 (shì shuì) : 精神疲倦，经常不自主地入睡的过度睡眠表现。

สื่อซุ่ย : อาการร่งเหงาหาวนอน จิตใจอ่อนเพลียพล็อย

หลับโดยไม่รู้สึกตัวบ่อย ๆ และหลับมากจนเกินไป

somnolence : spiritual fatigue, involuntary and frequent falling sleep, and excessive sleepiness.

收涩药 (shōu sè yào) : 凡以收敛固涩为主要作用的药物。

ໂໜ່ເໝີຍາ : ยาฝาดสมาน กลุ่มยาที่มีสรรพคุณสมานและเหนียวรั้งเป็นหลัก

astringent medicinal : a medicinal with the effect of restraining, securing, and consolidating.

手法 (shǒu fǎ) : 操作者用手、足刺激患病部位和运动肢体，达到治疗、保健作用的规范化技巧动作。

ໂສ່ວຝາ : ทำการนวด, วิธีการนวด เทคนิคมาตรฐานที่ผู้นวดกระทำต่อตำแหน่งโรคและร่างกายผู้ป่วย ด้วยมือและเท้าเพื่อรักษาโรคและส่งเสริมสุขภาพ

manipulation : standardized techniques that the practitioner stimulates the diseased site and moves the patient's body with his/her hands and feet to treat diseases or promote health.

手厥阴心包经 (shǒu jué yīn xīn bāo jīng) : 简称心包经，起于胸中，出属心包络，向下穿过膈肌，络于上、中、下三焦。其分支从胸中分出，出胁部当腋下 3 寸处天池穴，向上至腋窝下，沿上肢内侧中线入肘，过腕部，入掌中，沿中指桡侧至末端中冲穴。另一分支从掌中分出，沿无名指尺侧端行，经气于关冲穴与手少阳三焦经相接。

ໂສ່ວຈູເວີຍິນຊິນປາຈິງ : เส้นลมปราณมือจู่เหวียนเยื่อหุ้มหัวใจ เรียกว่า “เส้นลมปราณเยื่อหุ้มหัวใจ” เริ่มต้นจากช่องอกเข้าเชื่อมโยกับเยื่อหุ้มหัวใจและผ่านกระบังลมไปเชื่อมโยกับขางเจียว จงเจียว และเซี่ยเจียว เส้นลมปราณออกสู่ภายนอกที่ชายโครงต่ำกว่าจุดกึ่งกลางรักแร้ลงมา 3 ชู้น ตรงจุดเทียนฉือ (PC 1) แล้วผ่านขึ้นไปตามรอยพับรักแร้ ต้นแขนด้านในผ่านข้อพับศอก ลงไปที่ข้อมือฝ่ามือ จนถึงสุดท้ายปลายนิ้วกลางที่จุดจิงซิง (PC 9) เส้นแยกตรงฝ่ามือผ่านไปตามขางนิ้วทางด้านก้อย เข้าเชื่อมโยกับเส้นลมปราณมือเล้าหยางซานเจียว ที่จุดกวนชง (SJ 1)

pericardium meridian of hand jueyin : called the pericardium meridian for short, begins from chest, connects with pericardium and passes the diaphragm to connect with upper, middle and lower jiao. The meridian goes outward from the hypochondrium at *tiān chí* (PC 1), 3 *cun* inferior to the armpit, and then upward to the auxiliary fold and down to the elbow along the medial aspect of the upper arm, passes the wrist and palm and then

reaches to *zhōng chōng* (PC 9) on the middle finger. Another branch comes out of the palm and goes along with the ulnar side of the ring finger to connect with *sanjiao* meridian of hand *shaoyang* at *guān chōng* (SJ 1).

守气 (shǒu qì) : 针刺得气后，行针者采取措施以使经气感应持久的方法。

ໂສ່ວຊີ : การคงจี วิธีการทำให้รู้สึกต่อซึ่งคงอยู่นานขึ้น โดยการกระทำบางอย่าง หลังได้ต่อจีแล้ว

maintaining qì : the method that keeps the meridian qì irritabilities lasting longer by doing some manipulations after the arrival of qì.

手三阳经 (shǒu sān yáng jīng) : 手阳明大肠经、手太阳小肠经和手少阳三焦经，分布在手臂的外侧，属表，由手走头，所以叫手三阳经。

ໂສ່ວສານหยางจิง : เส้นลมปราณหยางของมือ 3 เส้น ประกอบด้วย เส้นลมปราณมือหยางหมิงลำไส้ใหญ่ เส้นลมปราณมือไท่หยางลำไส้เล็ก และเส้นลมปราณมือเล้าหยางซานเจียว เส้นลมปราณของมือทั้ง 3 เส้น กระจายเส้นทางอยู่บนแขนด้านนอก จัดเป็นเส้นลมปราณภายนอก ทั้ง 3 เส้นมีจุดเริ่มต้นที่มือ แล้วไหลเวียนผ่านแขนขึ้นไปยังศีรษะ

three yang meridians of hand : includes the large intestine meridian of hand *yangming*, small intestine meridian of hand *taiyan* and the *sanjiao* meridian of hand *shaoyang*. The three *yang* meridians of hand distributed on the lateral side of arms belong to exterior meridians. They originate from the hands and travel to the head.

手三阴经 (shǒu sān yīn jīng) : 手太阴肺经，手厥阴心包经，手少阴心经，这三条经分布在手臂的内侧，属里，由胸走手，所以叫手三阴经。

ໂສ່ວສານอินจิง : เส้นลมปราณอินของมือ 3 เส้น ประกอบด้วยเส้นลมปราณมือไท่อินปอด เส้นลมปราณมือจู่เหวียนเยื่อหุ้มหัวใจ เส้นลมปราณมือเล้าอินหัวใจ เส้นลมปราณอินของมือทั้ง 3 เส้นกระจายอยู่ทางด้านในของแขน จัดเป็นเส้นลมปราณภายใน ทั้ง 3 เส้นเริ่มต้นในทรวงอกและผ่านออกไปยังมือ

three yin meridians of hand : include the lung meridian of hand *taiyin*, pericardium meridian of hand *jueyin* and the heart meridian of hand *shaoyin*. The three *yin* meridians of hand distributed on the medial side of the arms belong to interior meridians. They originate on the chest and travel out to the hand.

手少阳三焦经 (shǒu shào yáng sān jiāo jīng) : 简称三焦经，起自无名指尺侧端，上出于四、五两指之间，沿手背至腕部，向上经尺、桡两骨之

间通过肘尖部、沿上臂后到肩部，在大椎穴处与督脉相会；又从足少阳胆经后，前行进入锁骨上窝，分布在两乳之间，脉气散布联络心包，向下贯穿膈肌。其分支从两乳之间处分出，向上浅出于锁骨上窝，经颈至耳后，上行出耳上角，然后屈曲向下至面颊及眼眶下部。另一支脉从耳后进入耳中，出行至耳前，在面颊部与前条支脉相交，到达外眼角。脉气由此与足少阳胆经相接。

ໂສ້ວເສົ້າຢາງຊານເຈີຍຈິງ : ເສັ້ນລູມປຣາດເມື່ອເສົ້າຢາງຊານເຈີຍ เรียกว่า “เส้นลมปราณซานเจียว” เริ่มต้นจากมูมฐานเล็บของนิ้วนางด้านก้อย ผ่านขึ้นไปตามหลังมือระหว่างนิ้วนางและนิ้วก้อยไปยังข้อมือ แล้วผ่านต่อขึ้นไประหว่างกระดูกปลายแขนทั้งสอง (กระดูกอัลน่าและเรเดียส) ผ่านยอดคอขึ้นไปตามหลังต้นแขนถึงไห่ลิ่ง จึงวกไปพบปะเส้นลมปราณตู ที่จุดตำจุก (GV 14) ผ่านเข้าสู่ช่องอกตรงแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้าโดยเรียงอยู่หลังต่อเส้นลมปราณเท้าซ้ายทางถุงน้ำดี แล้วกระจายอยู่ระหว่างเต้านมสองข้าง ซึ่งของเส้นลมปราณกระจายไปเชื่อมโยงกับเยื่อหุ้มหัวใจแล้วผ่านต่อไปยังกะบังลม เส้นแยกออกสู่ภายนอกจากเต้านมและแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้าผ่านตามลำคอไปยังหลังหูและอ้อมเหนือหู ผ่านต่อไปที่แก้มและด้านล่างของเบ้าตา เส้นแยกอีกเส้นหนึ่งผ่านเข้าไปในหูแล้วผ่านออกภายนอกตรงหน้าหูไปบรรจบกับเส้นแยกเดิมที่แก้ม แล้วผ่านไปที่หางตาเพื่อเชื่อมโยงเส้นลมปราณเท้าซ้ายทางถุงน้ำดี

sanjiao meridian of hand shaoyang : called the *sanjiao* meridian for short, begins from the ulnar side of the ring finger, goes upward between the ring and small finger to the wrist along with the back of hand, continues to go upward between the ulna and radius to the shoulder along with the upper arm via the tip of the elbow, and then meets with *du mai* at *dà zhuī* (GV 14). It enters to the upper clavicle fossa along with the posterior of the gallbladder meridian of foot *shaoyang* to distribute between the breasts. The meridian *qi* distributes to connect with pericardium and goes downward to the diaphragm. The branch goes outward from the breasts and upper clavicle fossa to the posterior of ears via neck and then to the auricular cornua superius, and then goes downward to the cheek and inferior of the orbit. Another branch enters the ear and then goes outward to the anterior aspect of the ear to meet with another branch on the cheek, and then reaches to the lateral canthus to connect with gallbladder meridian of foot *shaoyang*.

手少阴心经 (shǒu shào yīn xīn jīng) : 简称心经，起于心中，出属心系，内行主干向下穿过膈肌，联络小肠；外行主干，从心系上肺，斜出腋下，

沿上臂内侧后缘，过肘中，经掌后锐骨端，进入掌中，沿小指桡侧至末端，经气于少冲穴处与手太阳小肠经相接。支脉从心系向上，挟着咽喉两旁，连系于目系，即眼球内连于脑的脉络。

ໂສ້ວເສົ້າອິນຊິນຈິງ : ເສັ້ນລູມປຣາດເມື່ອເສົ້າອິນຫົວໃຈ เรียกว่า “เส้นลมปราณหัวใจ” เริ่มต้นจากหัวใจแล้วกระจายไปตามระบบหัวใจ เส้นลมปราณภายในทะลุผ่านกระบังลมลงไปเชื่อมโยงกับลำไส้เล็ก เส้นลมปราณที่ออกสู่ภายนอกผ่านขึ้นบนไปยังปอด แล้วโผล่ออกภายนอกตรงรักแร้ แล้วเฉียงผ่านไปตามขอบหลังของต้นแขนด้านใน ผ่านคอไปยังฝ่ามือ ไปสิ้นสุดที่มูมฐานเล็บด้านหัวแม่มือของนิ้วก้อย ที่จุดเส้าซิง (HT 9) และเข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณเมื่อไท่หยาง

heart meridian of hand shaoyin : called the heart meridian for short, begins from the heart and spreads over with heart system. The internal stem passes through the diaphragm to connect with small intestine, and the external stem goes upward to the lungs, comes out from the axilla obliquely to go along with the medial posterior portion of the upper arm, passes the elbow to the palm, travelling to the ending of the small finger on the radial side. The meridian *qi* connects with small intestine meridian of hand *taiyang* at *shào chōng* (HT 9) coming out of the heart, a branch goes upward along with both sides of pharyngeal to connect with eyes, i.e. collaterals in the eyeball connect with the brain.

手太阳小肠经 (shǒu tài yáng xiǎo cháng jīng) : 简称小肠经，起于手小指尺侧端少泽穴，沿手背、上肢外侧后缘，过肘部，到肩关节后面，绕肩胛部，左右交会并与督脉在大椎穴处相会，前行入缺盆，深入体腔，络心，沿食道，穿过膈肌，到达胃部，下行，属小肠。其分支从面颊部分出，向上行于眼下，至目内眦，经气于睛明穴与足太阳膀胱经相接。

ໂສ້ວໄທຢາງເສີຍວາງຈິງ : ເສັ້ນລູມປຣາດເມື່ອໄທຢາງລຳໄສ້ເລັກ เรียกว่า “เส้นลมปราณลำไส้เล็ก” เริ่มต้นจากมูมฐานเล็บด้านก้อยของนิ้วก้อย คือ จุดเส้าเจ้อ (SI 1) ผ่านขึ้นไปยังไห่ลิ่งตามแนวขอบหลังด้านข้างของหลังมือ ปลายแขน คอและต้นแขน แล้วผ่านต่อไปรอบกระดูกสะบักและผ่านข้ามไปยังด้านตรงข้าม พบปะกับเส้นลมปราณตู ที่จุดตำจุก (GV 14) แล้วจึงผ่านไปที่แอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้าตรงจุดเซวียเฟิน (ST 12) ผ่านเข้าช่องอกเพื่อเชื่อมโยงกับหัวใจ แล้วผ่านลงไปตามหลอดอาหาร ทะลุผ่านกะบังลมไปยังกระเพาะอาหาร แล้วผ่านลงไปเชื่อมโยงกับลำไส้เล็ก เส้น

แยกจากแ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า ผ่านตามลำคอขึ้นไปยังแก้ม ไปที่หัวตา ซึ่งของเส้นลมปราณเชื่อมโยงเข้ากับเส้นลมปราณเท้าไท่หยางกระเพาะปัสสาวะ ที่จุดจิงหิง (BI 1) **small intestine meridian of hand taiyang** : called the small intestine for short, begins from the ulnar side of small finger *shào zé* (SI 1), travels to the posterior shoulder from the lateral and posterior of the back of hand and upper arm via the elbow, goes around the scapular and then to the opposite side and meet with *du mai* at *dà zhuī* (GV 14). It goes forward to *quē pén* (ST 12), goes deeply to the cavity to connect with the heart. It goes along with the esophagus, through the diaphragm to the stomach and downward to connect with small intestine. The branch goes from the cheek, upwards to the eyes to the inner canthus. The meridian *qi* connects with bladder meridian of foot *taiyang* at *jīng míng* (BL 1).

手太阴肺经 (shǒu tài yīn fèi jīng) : 简称肺经, 起于中焦, 向下络大肠, 回过来沿着胃上口穿过膈肌, 入属肺, 从肺系横行出于胸壁外上方, 出腋下, 沿上肢内侧前缘下行, 过肘窝入寸口上鱼际, 直出拇指桡侧端少商穴。其分支从前臂列缺穴处分出, 沿掌背侧走向食指桡侧端, 经气于商阳穴与手阳明大肠经相接。

โส่วไท่อินเฟย์จิง : เส้นลมปราณมือไท่อินปอด เรียกอย่างย่อว่า “เส้นลมปราณปอด” เริ่มต้นจากจงเจียวแล้วผ่านลงไปเชื่อมโยงกับลำไส้ใหญ่ แล้ววกกลับขึ้นไปทะลุผ่านกะบังลมตรงส่วนบนของกระเพาะอาหาร เข้าเชื่อมโยงกับปอด แล้วผ่านออกภายนอกตรงด้านบนของทรวงอก ผ่านไห่ลัด้านหน้า ผ่านลงไปตามขอบหน้าของแขนด้านใน ผ่านข้อพับศอก ปลายแขน ไปยังเนินฝ่ามือด้านหัวแม่มือ ผ่านต่อไปจนถึงมุมฐานเล็บนิ้วหัวแม่มือด้านนอก คือ จุดเส้าซาง (LU11) ซึ่งของเส้นลมปราณเข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณมือหยางหิงลำไส้ใหญ่ ที่จุดซางหยาง (LI 1)

lung meridian of hand taiyin : called the lung meridian for short, begins from the middle *jiao* and goes downward to connect with large intestine, and then it passes the diaphragm through stomach cardia to connect with lungs. It goes outward transversely from the upper lateral portion of the chest wall, outwards the armpit, downwards along with the medial posterior part of the upper arm, passes the elbow fossa upward to the thenar eminence and then reaches to *shào shāng* (LU 11) on the radial tip of thumb. The meridian *qi* connects with large intestine meridian of hand *yangming* at *shāng yáng* (LI 1).

手阳明大肠经 (shǒu yáng míng dà cháng jīng) : 简称大肠经。起于食指桡侧端(商阳穴), 经过手背行于上肢伸侧前缘, 上肩, 至肩关节前缘, 向

后与督脉在大椎穴处相会, 再向前下行入锁骨上窝(缺盆), 进入胸腔络肺, 通过膈肌下行, 入属大肠。其分支从锁骨上窝上行, 经颈部至面颊, 入下齿中, 回出夹口两旁, 左右交叉于人中, 至对侧鼻翼旁, 经气于迎香穴处与足阳明胃经相接。

โส่วหยางหิงต้าฉางจิง : เส้นลมปราณมือหยางหิงลำไส้ใหญ่ หรือเรียกอย่างย่อว่า “เส้นลมปราณลำไส้ใหญ่” เริ่มต้นจากมุมฐานเล็บของนิ้วชี้ด้านหัวแม่มือ (จุดซางหยาง; LI 1) ผ่านไปทางด้านหลังของมือไปตามขอบหน้าของแขนด้านนอก จนถึงไห่ลัด้านหน้า จึงวกผ่านไปทางด้านหลังเพื่อพบปะกับเส้นลมปราณตุ ที่จุดต้าจุย (GV 14) แล้ววกกลับมาทางด้านหน้า ลงไปยังแ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า(จุดเซวียเผิน; ST 12) ผ่านเข้าสู่ช่องอกไปเชื่อมโยงกับปอด แล้วจึงผ่านทะลุกะบังลมลงไปเชื่อมโยงกับลำไส้ใหญ่อวัยวะต้นสังกัด ตรงบริเวณแ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า มีเส้นแยกผ่านตามคอขึ้นไปยังแก้ม แล้วผ่านเข้าไปที่ฟันล่าง จากนั้นจึงผ่านออกมาภายนอกข้ามเส้นกึ่งกลางลำตัวตัดกับเส้นลมปราณตุที่จุดเหรินจง (GV 26) ไปสิ้นสุดที่ข้างปีกจมูกด้านตรงข้าม ซึ่งของเส้นลมปราณเข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณเท้าหยางหิงกระเพาะอาหารที่จุดอิงเซียง (LI 20)

large intestine meridian of hand yangming : called the large intestine meridian for short, begins from the radial side of the index finger (*shāng yáng*, LI 1), passes through the back of hand to go along with the anterior of the upper limbs until to the anterior of the shoulder. It goes backward to meet with *du mai* at *dà zhuī* (GV 14) and then goes forward and downward to the upper clavicle fossa (*quē pén*, ST 12), enters the thoracic cavity to connect with lung and then goes downward through the diaphragm to connect with large intestine. The branch goes upward from upper clavicle fossa through neck to cheek, enters the lower teeth, and then goes outward to the opposite ala nasi after meeting at *rén zhōng* (GV 26). The meridian *qi* connects with stomach meridian of foot *yangming* (*zú yáng míng wèi jīng*) at *yīng xiāng* (LI 20).

手足拘急 (shǒu zú jū jí) : 手足拘紧挛急, 屈伸不利的表现。

โส่วจู่จู่จี : แขนขาเกร็ง การเกร็งของแขนขาที่มีความยากลำบากในการงอและยืด

contracture of the limbs : muscular contracture and spasm of the limbs with difficulty in flexion and extension.

手足蠕动 (shǒu zú rú dòng) : 手足轻微抽动, 迟缓无力, 类似蚯蚓动。

โส่วจู่หู่ต้ง : แขนขาบิดไปมา การที่แขนขากระตุกเบา ๆ

ไม่มีแรงตุล่ายไล่เดือน

squirm of the limbs : slight, tardy, and powerless spasm of the limbs, similar to the movement of wriggling earthworm.

受盛化物 (shòu shèng huà wù) : 小肠接受经胃初步消化后的饮食物，并将饮食物转化为精微和糟粕。

ໂໜ່ເຂັງຊ່ວຳູ່ : รับและแปรสภาพ ถ้าไล่เล็กจะรับอาหารที่กระเพาะอาหารย่อยเบื้องต้นมาทำการแปรสภาพให้เกิดเป็นสารอาหารและกากอาหาร

reservoir and transformation : small intestine receives primarily-digested foods by the stomach and transforms them into essence and dregs.

俞募配穴法 (shū mù pèi xué fǎ) : 针灸治疗时，以病变脏腑所属的背俞穴与募穴相配，用以治疗本脏或本腑有关疾病的配穴方法。

ຊຸມູ່ເພີ່ເຊີຍຝາ : วิธีการจับคู่จุดชูและมู การรักษาโรคของอวัยวะภายใน โดยประยุกต์ใช้ร่วมกันระหว่างจุดมูและจุดชูของอวัยวะภายในที่มีพยาธิสภาพ

alarm and transport point combination : the point combination that applies alarm (front-mu) and transport (back-shu) points of diseased *zang-fu* organs to treat the connected *zang-fu* organs' diseases.

疏散外风剂 (shū sǎn wài fēng jì) : 以辛散祛风药为主配伍组成，治疗风邪外袭，侵入肌肉、经络、筋骨、关节等处所致病证的治风剂。

ຊູ່ຊ່ານໄວ້ເຟັງຈີ່ : ตำรับยาขับกระจายลมภายนอก ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีรสเผ็ด มีฤทธิ์ขับกระจายไล่ลมให้รักษาอาการโรคที่เกิดจากปัจจัยก่อโรคจากลมภายนอกแทรกเข้าสู่อวัยวะ กล้ามเนื้อ เส้นลมปราณ เส้นเอ็นกระดูก ข้อต่อ ทำให้บริเวณนั้นเกิดโรคขึ้น

exterior-wind dispelling formula : any wind-dispelling formula that mainly consists of pungent and dispersing wind-relieving medicinals for treating diseases caused by the invasion of external pathogenic wind into the muscles, meridians and collaterals, bones, tendons, and joints.

暑邪 (shǔ xié) : 具有炎热、升散、易夹湿邪等特性的外邪。

ສູ່ເສີຍ : ความร้อนอบอ้าวเป็นปัจจัยก่อโรค มีลักษณะร้อนมาก มีทิศกระจายขึ้น มักจะพบร่วมกับความชื้น

summer-heat pathogen : an external pathogen with the characteristics of hotness, ascending, dispersing and easy mixture with dampness pathogen.

暑性升散 (shǔ xìng shēng sǎn) : 暑性升上，易扰心神而见神志症状；暑性发散，易致腠理开泄见津气两伤的症状。

ສູ່ເຂັງເຂັງຊ່ານ : ความร้อนอบอ้าวมีคุณสมบัติกระจายและลอยขึ้น ความร้อนอบอ้าวซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีทิศกระจายขึ้น ซึ่งทิศขึ้นมักจะไปรบกวนจิตใจและเส้น (สติ) ส่วนลักษณะที่กระจาย มักจะทำให้รู้ซมุนขึ้นเปิดระบายออกไป จึงทำให้พบว่ามีอาการที่สารจีนและซิงถูกทำลายได้ง่าย

characteristic of summer-heat being ascending and dispersing : the ascending of summer-heat easily disturbs the heart-spirit to cause mental problems. The dispersing of summer-heat easily leads to the interstices opening and cause dual *qi*-fluid deficiency.

暑性炎热 (shǔ xìng yán rè) : 暑邪致病易见壮热、大汗、烦渴、脉洪大等阳热症状的特性。

ສູ່ເຂັງເຢັນເຣ່ອ : ความร้อนอบอ้าวมีคุณสมบัติร้อนแผดเผา ความร้อนจัดซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะร้อน มักจะแสดงอาการของกลุ่มอาการร้อน คือ มีไข้สูง เหงื่อออกมาก หงุดหงิด กระหายน้ำ ซิวจรรใหญ่มีแรง

characteristic of summer-heat being scorching-hot : the pathogenic characteristics of the summer-heat diseases in high-fever profuse sweating, vexation and thirst, surging pulse and other *yang*-heat signs and symptoms.

俞穴 (shū xué) : 现专指背俞穴。在中国古代医书中，与腧穴含义相同。

ຊູ່ເຊີຍ : จุดชู จุดเบี่ยงชู่ ในคัมภีร์แพทย์โบราณ หมายถึงจุดฝังเข็ม

transport point : it refers to back-shu point in nowadays. In ancient medical classics, it is equal to the acupuncture point.

输穴 (shū xué) : 五输穴的一种，为经气所注之穴，多位于掌指或跖趾关节之后方，像水流由浅入深，称为“输”。

ຊູ່ເຊີຍ : จุดชู่ จุดหนึ่งในจุดชู่ชู่ ซึ่งอยู่หลังต่อข้อกระดูกฝ่ามือ-นิ้วมือ หรือฝ่าเท้า-นิ้วเท้า ซึ่งซิงของเส้นลมปราณผ่านเข้ามา เสมือนน้ำไหลเข้าสู่ที่ลึกและกว้างใหญ่ จึงเรียกว่า ชู่ເຊີຍ **stream point** : one of the five transport points, located posterior to the metacarpophalangeal or metatarsophalangeal joints, where the meridian *qi* enters. It's called stream point because it's like the water flowing into deeper and larger area.